

L'AGRESSIVITAT EN L'INFANT

L'agressivitat es defineix com una tendència de la personalitat caracteritzada per l'ús de la violència o el desig d'exercir-la, de manera conscient o inconscient.

Cal diferenciar l'agressivitat entesa d'aquesta manera de conductes que pot fer l'infant i que poden ser la resposta impulsiva en un moment que el domina l'emoció de la ira.

L'infant pot tenir alguna conducta agressiva però no per això ser agressiu.

Evolutivament, l'infant va descobrint les emocions i les pot anar reconeixent i mostrant, això ho farà de manera més adequada mentre vagi assolint la maduració i eines de comunicació i relació més elaborades.

Les emocions es donen de manera espontània a estímuls de l'entorn, ens permeten preparar-nos per a donar respostes a les diferents situacions en què ens trobem.

Algunes d'aquestes respostes són:

- de protecció i supervivència: reconèixer situació inesperada posada en alerta (sorpresa), identificació de perills (por), preparació/activació del cos per a donar resposta fugida o atac (ira)
- de comunicació i relació social: busquem compartir amb els altres (tristesa, alegria).
- de motivació i acció: influeixen en com reaccionem davant diferents situacions
- de processament de la informació: influeixen en com entenem i interpretem les diferents situacions que vivim.

Reconèixer i processar les emocions és essencial pel nostre benestar, però requereix temps i maduració personal per a poder-ho fer.

L'infant en el moment que neix es troba immers en un entorn que desconeix, amb sensacions corporals que no pot identificar. El cuidador principal serà qui les anirà significant posant-hi paraules i donant resposta a les necessitats; serà en la relació amb aquest que les podrà anant reconeixent (fred, gana, necessitat de consol...). Anirà reaccionant a la resposta que rebí amb noves sensacions satisfacció/desassosseg-incomoditat.

En aquest primer moment la boca pren un paper molt important com a organitzador. A través de la boca se satisfan necessitats bàsiques del nen com l'alimentació i el consol. Inicialment, l'exploració i experimentació es fa a través d'ella.

La boca és la primera via d'entrada de satisfacció de necessitats primàries "gana", amb l'alletament i el moviment que la possibilita, la succió, l'infant se sacia i calma. Aprendre a poder esperar i consolar-se podent substituir el pit/biberó pel xumet o dit. Aprendre les característiques dels objectes del seu voltant.

La boca esdevindrà l'eina bàsica d'expressió: somriure, treure la llengua, fer petons, cridar, mossegar,... parlar.

Durant els primers mesos de vida, el nadó reclama (plor) que les sensacions d'incomoditat/desagradables que sent siguin satisfetes, no té temps d'espera (té gana, necessita ser agafat i contingut), quan això no es dona immediatament (cal preparar el biberó/treure el pit) li provoquen frustració. La frustració la pot manifestar de diverses maneres: inicialment sol ser plorant més, i pot ser que quan finalment arriba el pit o el biberó potser li costa agafar-se al pit essent difícil l'alletament o potser mossega. Necessitarà que se'l contingui per a poder mamar.

El nadó no sap que aquesta emoció no durarà sempre, no pot preveure ni anticipar que s'acabarà.

Els sentiments són intensos i absoluts. L'adult ha d'anar ajudant-lo a establir altres formes de relació i de consol (cantant-li, parlant-li, bressolant-lo...). El nadó pot passar de riure a plorar, de fer petons a mossegar o estirar els cabells, són expressions de molta emoció i excitació.

En la mesura que va assolint fites evolutives (poder voltejar, asseure's, agafar amb les mans, diferenciar els estranys, assolir la permanència d'objecte...Podrà manifestar un repertori més ampli de conductes (llençar objectes)

En aquest primer any de vida es desenvolupa el vincle amb mare/pare (i/o cuidador principal) que serà la base de les futures relacions amb altres persones. És molt important poder anar donant a l'infant seguretat i posar paraules a les emocions que sent i oferir model de resposta adequat. L'adult ha d'entendre que la resposta del nen no és una agressió; és una reacció a una situació que no entén per què es dona d'aquella manera.

Entre un i dos anys el nen assoleix la conquesta de l'espai, camina, obre i tanca portes i calaixos; comença a parlar. Pren consciència del seu cos, comença a interessar-se en els altres nens, apareix la consciència de Jo. Augmenta la seva autonomia (agafar la cullera per menjar, treure's les sabates, voler anar sol pel carrer). El nen voldrà fer moltes coses tot sol quan encara no tindrà l'edat i prou destresa per fer-ho. Tot això generarà conflictes amb els cuidadors perquè sorgiran molts perills, perquè tindrem pressa, etc.

L'infant es debat entre el que vol fer i l'exigència de l'entorn, i això causa moltes frustracions, ja que sovint l'entorn (els pares, les educadores) li hauran de dir que NO.

La frustració condueix a l'inici de les rebequeries.

En aquest moment l'infant s'autoafirma, es diferencia de l'altre i ho fa negant-se al desig de l'altre. Reclama fer el que ell vol no el que li diuen. Les rebequeries comencen a ser més freqüents i les conductes més desajustades. L'adult les pot interpretar com agressives (l'infant pega, llença coses, crida, dona cops, mossega, estira els cabells i ho pot fer als altres o a si mateix) quan en realitat és una reacció a alguna cosa/emoció que no sap com gestionar.

També és usual veure infants que juguen plegats, però que al cap d'una estona s'acaben mossegant o picant perquè no es posen d'acord i no saben resoldre el conflicte d'una altra manera. En aquest moment els nens encara no interactuen entre si, sinó que juguen en paral·lel. L'infant no té prou recursos per relacionar-se amb els altres, seguir les normes socials, solucionar problemes amb els iguals i controlar les seves emocions. Encara no són capaços d'entendre què els passa ni identifiquen allò que senten.

Cal que l'adult pugui:

- Ajudar a l'infant a identificar els sentiments que l'envaeixen (ira, enuig, enveja, excitació...)
- Mantenir el límit: hi ha coses que no es poden fer (mal a si mateix o als altres, trencar...). Cal que el límit sigui mantingut amb fermesa però amb tranquil·litat. Cal aturar la conducta si fa mal a l'altre o a si mateix, contenint el nen abraçant-lo i explicant-li que li està passant a ell i pot sentir l'altre.
- Ajudar-lo a reparar el resultat de les seves actuacions: enganxar allò que ha trencat, recollir allò que ha llençat...
- Recobrar la relació amb qui ha ofès: sigui la mare, l'educadora o un altre infant. Els infants necessiten saber que, malgrat el que hagin fet, continuen essent estimats.

A partir dels dos anys, l'infant consolida fites evolutives que li permeten molta més autonomia. L'infant actua per impuls sense tenir en compte els perills. Aquí es fa molt important la presència dels límits que ha de posar l'adult. I amb ells un nou conflicte entre el Jo/és meu i el que se li planteja. Apareix el seu No i voler fer les coses per ell mateix. Es vol reafirmar i amb això nous conflictes i reaccions (rebequeries i amb elles picar, cridar, mossegar, llençar objectes...)

Per tant, és bo que l'adult expressi a l'infant allò que pot fer i el que no i que el límit continuï sent clar adaptant-se a la seva autonomia.

A partir dels tres anys, i en tant el procés de socialització es va assolint, l'infant aprendrà noves maneres de resoldre els seus conflictes i les rebequeries aniran disminuint.

